

3.4 ODPISOVÁNÍ DLOUHODOBÉHO MAJETKU

V 1. díle učebnice byl vysvětlen způsob výpočtu daňových odpisů, který vychází ze ZDP.

Pro potřeby co nejreálnějšího vyjádření nákladů na straně jedné a ocenění majetku na straně druhé si účetní jednotka sama stanoví odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, a to na základě odpisového plánu. Způsob výpočtu a provádění odpisů musí být v souladu s fyzickým a morálním opotřebením majetku. Odpisy vypočtené podle údajů odpisového plánu se nazývají **účetní odpisy**.

Do nákladů se účtují vždy jen účetní odpisy.

V důsledku rozdílných účetních a daňových odpisů může docházet k dočasným rozdílům mezi ziskem v účetnictví (tj. účetním výsledkem hospodaření) a základem daně z příjmů

***Poznámka:** Některé menší firmy, které nepodléhají auditu, si pro zjednodušení ve vnitropodnikové směrnici stanoví, že účetní odpisy se rovnají daňovým odpisům.*

3.4.1 Účetní odpisy

Zákon o účetnictví stanoví, že si účetní jednotka sestaví odpisový plán, podle kterého postupuje při výpočtu odpisů.

Doba odpisování není účetními předpisy stanovena, ale **nesmí být kratší než jeden rok**, protože doba použitelnosti dlouhodobého majetku je delší než 1 rok a účetní odpisy musí jeho životnost zohledňovat. Maximální doba odpisování majetku zpravidla není stanovena (výjimku ale tvoří například odpisy goodwillu, který se odpisuje rovnoměrně po dobu 60 měsíců).

Účetní odpisy musí být vypočteny a zaúčtovány do nákladů nejpozději při účetní uzávěrce, u větších společnostech se zpravidla účtují měsíčně, což umožňuje lépe sledovat vývoj výsledku hospodaření účetní jednotky.

Sazby účetních odpisů si stanoví účetní jednotka sama. V praxi se nejčastěji vyskytují v různých variantách následující dvě metody:

a) časové odpisy – částky odpisů se vypočítávají podle předpokládané doby použitelnosti majetku. Přístupy mohou být různé. Od individuálního stanovení pro jednotlivé druhy majetku až po rozdělení odpisovaného majetku do několika kategorií, například s využitím odpisových skupin uvedených v ZDP. Odpisy se stanoví zpravidla s přesností na měsíce.

Poznámka:

Časové odpisy mohou být **rovnoměrné**, kdy se každý měsíc odpisuje stejná částka - jedná se v praxi o nejčastěji používaný způsob.

Účetní jednotka si však ve svém odpisovém plánu může stanovit také **zrychlené časové odpisy**, kdy v prvních letech bývají vyšší částky odpisů a v dalších letech nižší (například vyjádřením v procentech ze vstupní ceny).

PŘÍKLAD

Společnost nakoupila 30. září 2026 kopírku za 144 000 Kč. Účetní jednotka si ve své vnitropodnikové směrnici stanovila, že bude uplatňovat časové odpisy rovnoměrné. Dále má ve směrnici uvedeno, že pro kancelářské stroje (tedy i kopírovací stroj) je doba životnosti 36 měsíců. Odpisování bude zahájeno vždy od následujícího měsíce po měsíci, kdy byl dlouhodobý majetek zařazen do obchodního majetku.

Řešení:

Měsíční odpis		$144\,000 / 36 =$	4 000 Kč
Účetní odpis za rok 2026		$4\,000 * 3 =$	12 000 Kč

Komponentní odpisování

Účetní předpisy umožňují ještě další způsoby časového odpisování. Jedním z nich je tzv. **komponentní odpisování** (§ 56a Vyhlášky č. 500/2002 Sb.).

Jeho podstata spočívá v tom, že pokud u některého dlouhodobého majetku dochází objektivně k rychlejšímu opotřebení některé jeho významné části (komponenty), má účetní jednotka možnost tuto složku odpisovat rychleji. Každá komponenta má vlatní účetní odpisový plán. Poté, kdy skončí životnost této komponenty a dojde k její výměně, nebude se tato výměna při použití komponentního odpisování považovat za opravu, ale za investiční náklad. Ocenění příslušného majetku se přitom sníží o hodnotu vyřazované komponenty a zvýší o hodnotu komponenty nové.

Poznámka: Zákon o daních z příjmů použití komponentního odpisování neumožňuje, tzn. pro daňové účely se majetek odpisuje jako celek dle skupin.

PŘÍKLAD

Účetní jednotka koupila v září 2026 tiskařský stroj za 4 800 000 Kč, který v tomto měsíci také zařadila do užívání. Předpokládaná životnost stroje je 8 let (96 měsíců).

Nejvíce zatěžovanou částí je tiskařský válec, který je součástí pořizovací ceny, a který je zapotřebí měnit vždy po 4 letech provozu. Cena válce je 1 440 000 Kč, ale jeho předpokládaná životnost je jenom 4 roky, tzn. v září 2030 by muselo dojít k výměně válce.

Jaké bude řešení v případě, že účetní jednotka:

- zvolí komponentní odpisování
- zvolí standardní odpisování - rovnoměrné časové odpisy a výměnu tiskařského válce zaúčtuje jako opravu

Poznámka:

Účetní jednotka se rozhodla, že s odpisováním bude započato od prvního dne následujícího měsíce, kdy byl majetek zařazen do užívání.

Řešení:ad a) **Komponentní odpisování**

Měsíční odpis jednotlivých komponent

- a) Tiskařský válec ... Měsíční odpis = $(1\,440\,000 / 48)$ 30 000 Kč
 b) Ostatní části stroje ... Měsíční odpis = $(3\,360\,000 / 96)$ 35 000 Kč

Rok	Měs. odpis	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Tiskařský válec	30 000	90 000	360 000	360 000	360 000	360 000	360 000	360 000	360 000	270 000
Ostatní části tisk. stroje	35 000	105 000	420 000	420 000	420 000	420 000	420 000	420 000	420 000	315 000
Náklady celkem	65 000	195 000	780 000	780 000	780 000	780 000	780 000	780 000	780 000	585 000

ad b) **Standardní odpisování** (účetní jednotka nebude používat komponentní odpisování)

Měsíční odpis ... $4\,800\,000 / 96 = 50\,000$ Kč

Rok	Měs. odpis	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Tiskařský stroj	50 000	150 000	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000	450 000
Výměna tisk. válce	XXX	0	0	0	0	1 440 000	0	0	0	0
Náklady celkem	50 000	150 000	600 000	600 000	600 000	2 040 000	600 000	600 000	600 000	450 000

Závěr: Použití komponentního odpisování v účetnictví vede k rovnoměrnějšímu zatížení nákladů.

b) výkonové odpisy – jedná se o metodu, která je založená na skutečném opotřebení majetku. Výkonové odpisy se používají v případě, že účetní jednotka je schopna přesně určit výkony majetku. U osobního automobilu lze vycházet z celkového počtu předpokládaných ujetých kilometrů za dobu životnosti auta, u nákladního automobilu mohou být odpisovou základnou tunokilometry, u výrobního stroje počet výrobků (například celková výrobní kapacita udávaná výrobcem). Oproti časovým odpisům lépe vystihují intenzitu využití, kdy vyšší výkon znamená také vyšší účetní odpis.

Výpočet výkon. odpisů: $(\text{vstupní cena} / \text{celkový očekávaný výkon}) * \text{skutečný výkon za dané období}$

PŘÍKLAD

Podnik si pořídil osobní automobil za 600 000 Kč. Odpisovou základnou je předpokládaný počet ujetých km, kterou si stanovil na 150 000 km.
V prvním roce bylo ujeté 15 000 km, ve druhém roce 25 000 km.

Řešení:

Odpis za 1 km ... $600\,000\text{ Kč} / 150\,000\text{ km} = 4\text{ Kč} / 1\text{ km}$
Účetní odpis v prvním roce ... $15\,000\text{ km} * 4\text{ Kč} = 60\,000\text{ Kč}$
Účetní odpis ve druhém roce ... $25\,000\text{ km} * 4\text{ Kč} = 100\,000\text{ Kč}$

ÚLOHA 3.4.1

Podnikatel Karel Vávra podniká v oblasti provozování autodopravy – přepravy osob. Pořídil si proto mikrobuse v ceně 900 000 Kč.

Vypočítejte částky účetních odpisů mikrobuse v prvních dvou letech v případě, že:

- předpokládaná doba používání je 60 měsíců, bude odpisovat rovnoměrně, a to od prvního dne měsíce následujícího po zařazení do dlouhodobého majetku (mikrobuse byl zařazen v dubnu 2026).
- za odpisovou základnu byl zvolen celkový předpokládaný počet ujetých km = 200 000 km. V roce 2026 bylo najeto 20 000 km, v roce 2027 to bylo 50 000 km.

ad a) časové odpisování

měsíční odpis =

Rok	Odpis	Oprávky	Zůstatková cena
2026			
2027			

ad b) výkonové odpisování

částka odpisu připadající na 1 km =

Rok	Odpis	Oprávky	Zůstatková cena
2026			
2027			

UPOZORNĚNÍ

Koupený movitý dlouhodobý majetek, ke kterému poplatník nabude vlastnictví až úplným zaplacením kupní ceny, tzn. do nabytí vlastnictví tento majetek užívá, se odpisuje pouze v rámci účetnictví. Účetní odpisy tohoto užívaného majetku však nelze uznat za daňové náklady (daňově se zahájí odpisování až po nabytí vlastnictví).

Jedná se zejména o případy, kdy prodávající uvede do kupní smlouvy, že až do úplného zaplacení zůstává majetek ve vlastnictví prodávajícího.